BIULETYN KOWIEŃSKI

Nr. Wilno, dnia 31 sierpnia 1936 r. 1496.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

Wydawnictwo informacyjne Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej. (Referat Litewski).

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. PREZES ZW.WYZW.WILNA O SYTUACJI LITWINOW WILEŃSKICH I AKTUALNYCH SPRAWACH ZWIĄZKU. "L.Aidas" Nr. 396 z 29. VIII.1936 r. Wywiad przedstawicieli prasy z prezesem ZWW dr. A.Juszką p.t. "Działalność organizacyj litewskich w Wileńszczyźnie jest w dalszym ciągu niszczona".Streszczenie:

28 sierpnia prezes ZWW dr.A.Juszka udzielił przedstawicielom prasy wywiadu na temat prześladowania Litwinów w okupowanej Wileńszczyźnie oraz na temat działalności ZWW, mówiąc o tych sprawach co następuje:

Jak wiadomo działalność lit. organizacyj w Wileńszczyźnie w dalszym ciągu jest tępiona. Szczególnie bolesnie podcina się robotę Towarzystwa św.Kazimierza, będącego najruchliwszą organizacją młodzieży wileńskiej. Mimo, że komunikat agencji niemieckiej o zamknięciu centrali tego towarzystwa się nie potwierdził, jednak w praktyce zostało towarzystwo sparaliżowane, gdyż przeszło 150 oddziałów,oczywiście najczynniejszych, polskie władze administracyjne już zlikwidowały.

Administracja polską usprawiedliwia jak wiadomo takie swoje postępowanie rzekomą nielojalnością Litwinów wileńskich i niedozwolonemi tajnemi ich celami, zbliżonemi rzekomo do celów ZWW. Przecież płk.Bociański również oświadczył w swym znanym wywiadzie, że nie dopuści do organizowania ZWW na administrowanym przez siebie obszarze.

Nie naszą jest rzeczą przemawiać w imieniu Towarzystwa św.Kazimierza, czy jakiegoś innego litewskiego lub katolickiego towarzystwa w Wileńszczyźnie i usprawiedliwiać ich działalność. Mogą to one zrobić same. Jednak te bolesne fakty z życia wilnian poruszają mocno wszystkich Litwinów, a zwłaszcza ZWW. Dlatego też w sprawie tych faktów się wypowiadamy o tyle, o ile one nas dotyczą. Zupełnie z czystem sumieniem możemy podkreślić, że pod żadną postacią nie organizowaliśmy i nie organizujemy ZWW w Wileńszczyźnie. Nigdy nie zapominając o tem, że administracja polska w Wileńszczyźnie pochodzi od gwałtu, musimy się jednak liczyć z tą przykrą sytuacją i faktycznymi administratorami Wileńszczyzny. Nie mogliśmy się więc zająć prowokowaniem ludności Wileńszczyzny i organizowaniem wśród niej roboty, podlegającej karom.

Wprawdzie ZWW wciągnęło do swej akcji nie tylko Litwinów z Wolnej Litwy, lecz również emigrantów w różnych krajach. ZWW jest szeroko znane w Ameryce Północnej, Szkocji, Anglji, Francji, Ameryce Południowej, a nawet Mandżukuo. ZWW może się poszczycić wielkiem moralnem i materjalnem poparciem wszystkich Litwinów i miłą przychylnością państw, w których Litwini ci żyją. Przychylność ta przejawia się nie tylko w nieutrudnianiu działalności ZWW, lecz również w okazywaniu wielkiej sympatji dla dążeń litewskich./Najjaskrawszym przykładem jest ogłoszenie przez Stan Maryland w Ameryce Płn.dnia 16 lutego jako oficjalnego święta/. Jednak ZWW świadomie pod tym względem pomijało Litwinów wileńskich, by nie wciągać ich do roboty, której oczywiście organy polskiej administracji nie tolerowałyby. Zarzut polskich władz administracyjnych jest więc niczem nieuzasadnionym wykrętem.

ZWW jako nawskroś litewska i patriotyczna organizacja oczywiście cieszyła się w szerokiem tego słowa znaczeniu z całej litewskiej i kulturalnej działalności Litwinów wileńskich. Żywo śledzą za tą działalnością i sympatyzując jej w granicach przyjętych w całym świecie kulturalnym, ZWW nie czynił nic coby było niedopuszczalnem.Dla ZWW i wszystkich Litwinów było widoczne, że wilnianie-Litwini całkiem samodzielnie dążą do rozwinięcia swej litewskiej świadomości, poznania swej starej kultury i uczestniczenia w dalszej twórczości w dziedzinie kulturalnej.

Nie wiadomo co objektywnie biorąc można zarzucić nie tylko litewskiemu, lecz również katolickiemu Towarzystwu św.Kazimierza, w którem wielkie znaczenie mieli pracujący pod kontrolą Rzymu i arcybiskupa wileńskiego księża. Dlatego też ZWW z całem społeczeństwem litewskiem jest przekonane , że polskie władze administracyjne zamykając litewskie towarzystwa kroczą dalej po drodze gwałtu i prowokacji przeciwko której należy protestować, skupić wszystkie siły i wzmocnić zdecydowanie do walki całego narodu litewskiego o przyszłość.

Zaznaczyć dalej należy, że ZWW wcale nie ma na celu oczerniania czy poniewierania polskiego państwa lub narodu jak to nam radjo i prasa polska wciąż zarzucają. Dokładamy wysiłków, by poznać Polaków objektywnie. To stanowisko jest widoczne chociażby z wielu ostatnich artykułów w "Musu Vilnius". Jeżeli nasz współpracownik w tym względzie trochę wykracza, jest to psychologicznie całkiem usprawiedliwione w obliczu polskich gwałtów .

ZWW również nadal będzie dokładał wysiłków by zachować zimną krew i kroczyć po drodze kulturalnej. ZWW wysuwa to również w nowej redakcji swego statutu. Ma więc na celu wyzwolenie stolicy Litwy Wilno i innych okupowanych ziem litewskich. ZWW łączy wszystkich środkami naukowemi , literackiemi i t.p. dźwiga świadomość narodową i podnosi państwową jednolitość, wzmaga zdecydowanie narodu i pielęgnuje miłość Litwy, a zwłaszcza miłość Wilna. Wszelkie środki buntu, teroru, podstępu i nienawiści są Związkowi obce. Sponiewierałyby one jedynie słuszne i święte stanowisko Związku i jego pracę. Nie wmówią tych środków Związkowi nasi przeciwnicy. Szczerze wierzymy, że wykonujemy świętą pracę łączenia i wzmacniania narodu i że przyjdzie czas kiedy Wilnu zostanie przywrócone stare miano stolicy zasłużone w ciągu stuleci i kiedy stanie się ono znowu ośrodkiem naszego narodu. Do tego Związek dąży sam i zachęca cały naród by zmierzał do celu wszelkiemi uczciwemi środkami.

Zasadniczych zmian w statucie ZWW niema. Obszerniej omówiony w nim został jedynie Żelazny Fundusz Wileński, którego jurydyczna sytuacja była w dawnym statucie nie zupełnie jasna. Pozostawiając bez zmiany przeznaczenie Żelaznego Funduszu Wileńskiego oraz zasadnicze postanowienia, wypadło wyraźniej podkreślić jego rolę w ZWW i ustalić ściślejszy kontakt między naczelnemi organami ZWW i Ż.F.W. Według przyjętej struktury prezes Ż.F.W. będzie wybierany na wspólnem posiedzeniu członków Centralnego Komitetu ZWW i Komitetu Ż.F.W. Prezes Ż.F.W. będzie musiał koniecznie być członkiem Komitetu Centralnego ZWW. Wogóle Ż.F.W. korzystać będzie z praw specjalnej filji ZWW i kierowany będzie przez własny komitet. Kontrolę nad jego pracą sprawować będzie prezes ZWW oraz Centralna Komisja Rewizyjna . Bez zmiany pozostaje również postanowienie, według którego kapitały Ż.F.W. będą mogły być podjęte jedynie za zgodą Prezydenta Państwa. Sprawozdania Ż.F.W. będą w związku z tem przedkładane prezydentowi Państwa. Podkreślając swój niepartyjny i patriotyczny charakter ZWW wciągnął jeszcze do swego statutu postanowienie, że w wypadku likwidacji majątek jego przechodzi na rzecz Związku Strzelców Litewskich.

Wobec pogorszonej sytuacji Litwinów wileńskich dzień 9-go października obchodzony będzie w r.bież. szczególnie żywo. W związku z tem, w porozumieniu z większemi organizacjami lit. wydana zostanie do społeczeństwa litewskiego odezwa. Jednak już obecnie można zaznaczyć, że celem obchodu będzie przypomnienie gwałtów polskich dokonanych zarówno 9 października jak i w dniach ostatnich i żądanie praw narodowych dla Litwinów wileńskich. Jak w latach poprzednich, tak też w r.bież. wywieszone zostaną flagi przewiązane czarną krepą, zorganizowane wiece i odczyty. O godzinie 12-tej będzie minuta skupienia. Wieczorem wszystkie teatry wileńskie i emigranckie odegrają specjalnie napisaną przez P.Gintalasa sztukę p.t. "9 października" wydaną przez ZWW.

Obszerną instrukcję w sprawie wystawienia tej sztuki napisał instruktor teatrów przy M-stwie Oświaty W.Steponawiczius, który jednocześnie udziela poparcia w tej sprawie. Jak spodziewają się zysk z tych przedstawień przeznaczony będzie na F.Ż.W. W wielu miejscowościach obchody uzupełnione będą koncertami. Ni należy wątpić, ż dzień 9 października r.b. będzie całkowicie odpowiadał przeżywanym nastrojom.

Zjazd ZW odbędzie się w r.b. w zwykłym terminie, a mianowicie 17-18 października. Komitet Centralny ogłosi wkrótce program zjazdu. Na zjeździe zostanie wygłoszone sprawozdanie z działalności Związku i ustalony plan pracy na przyszłość. /A-8/6/.P.

2/. "LIETUVOS AIDAS" O POLITYCE POLSKIEJ. "L.Aidas" Nr.392 z 27.VIII.1936 r. Artykuł p.t. "Mężowie polscy wśród sojuszów".Streszczenie:

Wielu ludzi sądzi, że Marszałek Piłsudski uważał za swe zadanie troszczyć się o to, by rola Polski we wszystkich kwestjach polityki zagranicznej była samodzielna . Po podpisaniu paktu z Niemcami polsko-francuski sojusz wojskowy utrzymał się nadal. Wielu polityków polskich wierzy dzisiaj, że Polska w dalszym ciągu może zmuszać do grawitacji państwa bałtyckie, postawić na kolana Litwę /wciąż jednak bez powodzenia/ zatruwają stosunki z Czechosłowacją, werbować Jugosławję i t.d. Wszystko to jest gra według zasad tajnej dyplomacji, któremi niewątpliwie się zachwyca kierownik obecnej polskiej polityki zagranicznej. Marszałek Piłsudski przed śmiercią wyznaczył odpowiedzialność za przyszłość Polski generałowi Rydz-Śmigłemu. Rydz-Śmigły wyrósł w doktrynach politycznych Piłsudskiego. Pokojowy jego charakter nie jest, jak po iadają, skłonny do nagłych zmian. W związku z tem, trudno się spodziewać , ażeby nastąpił jakiś zwrot wstecz, jak to piszą niektóre gazety zagraniczne. O celach rewizyty generała Śmigłego w Paryżu wie tylko on sam. Faktem jest, że Polska pragnęłaby wzmocnić swe lotnictwo i zmotoryzować armję. przy pomocy kapitałów francuskich. W związku z tem podróż gen. Śmigłego budzi wielkie zainteresowanie. /A-8/29/. P.

K r o n i k a .

3/. WYJAZD P.KATELBACHA. Prasa ryska z 31.VIII.1936 r.: Kowieński korespondent urzędowej "Gazety Polskiej" w najbliższym czasie opuszcza Litwę. /A-8/23/.P.

4/. UDZIAŁ LITWY W MIĘDZYNARODOWYCH KONFERENCJACH KOLEJOWYCH. "L.Žinios" z 27. VIII.1936 r. Dnia 15 września r.b. odbędzie się w Moskwie konferencja w sprawie komunikacji Europy Wschodniej z państwami zachodniemi. W konferencji tej weźmie udział również delegacja Litwy i Łotwy. Litwa zamierza również wziąć udział w międzynarodowej konferencji w sprawie tranzytu w Hamburgu. /A-16/.

5/. DOKOŁA TARGÓW KRÓLEWIECKICH. "Ł. Žinios" z 27.VIII. 1936 r.:Podczas otwarcia targów w Królewcu wybitny działacz nacjonal-socjalistów pruskich Erich Koch wygłosił przemówienie, w którem zaznaczył, że ścisłe zbliżenie z Litwą nastąpi jedynie wtedy, gdy Litwa w zupełności będzie wykonywała statut kłajpedzki. /A-6/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

6/. "LIETUVOS AIDAS" O LITEWSZCZENIU NAZWISK. "L.A." Nr. 391 z 27.VIII.1936 r. Artykuł p.t. "Projekt ustawy o zlitewszczeniu nazwisk".Streszczenie:

M-stwo Spr.Wewnętrznych opracowało przed pewnym czasem projekt o przywróceniu nazwiskom ich litewskiego brzmienia. W myśl projektu, przewidywano nazwiskom wynarodowionym przymusowe przywrócenie ich litewskiego brzmienia. Po zapoznaniu się z projektem Gabinetu Ministrów przesłał projekt ustawy do Min. Spraw Wewnętrznych dla poczynienia w nim poprawek i uzupełnień. W związku z opracowanym projektem nowej ustawy, do pracy powołano specjalną komisję wraz z personelem pomocniczym, która badała sprawę przywrócenia nazwiskom ich litewskiego brzmienia. Praca komisji została przerwana jedynie na czas wakacyj letnich. Zamierzano wydanie słownika nazwisk o brzmieniu litewskiem. Słowniki te zamierzano rozesłać do wójtów gmin, naczelników rewirów policji i in.

Jak dowiadujemy się, w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych szykowany jest obecnie nowy projekt ustawy o przywróceniu nazwiskom ich litewskiego brzmienia. W myśl nowego projektu ustawy projektowanem jest zmniejszenie formalności przy przywróceniu nazwiskom ich litewskiego brzmienia i nie podejmowanie akcji litwinizowania w drodze przymusowej.

Obecnie sprawa zmiany nazwisk należy do kompetencji Gabinetu Ministrów. Jedynie na mocy uchwały Gabinetu Ministrów można zmienić nazwisko. Pozatem o zmianie nazwiska należy ogłosić w "Wiadomościach Urzędowych". Cała procedura wymaga wiele formalności i związana jest z niemałymi wydatkami dla chcącego zmienić swe nazwisko. Dla mniej zamożnych zmiana nazwiska jest rzeczą niełatwą.

Nowy projekt ustawy przewiduje sprawę zmiany nazwisk przekazać kompetencji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Od chcących zmienić nazwisko nie będzie pobierana specjalna opłata. Przewidywanem jest załatwienie sprawy w ten sposób, by mający nazwiska wynarodowione sami mogli zatroszczyć się o ich zmianę.

Sprawa przywracania nazwiskom ich brzmienia litewskiego prawdopodobnie będzie w dalszym ciągu kontynuowana, ponieważ jest ona korzystna, np. tym, którzy dobrowolnie zechcą zmienić swe nazwiska. /C-1/1/.

7/. "XX AMŽIUS" O POTRZEBIE LITEWSZCZENIA POGRANICZA I MIAST W LITWIE. "XX Amžius" Nr.54 z 26. VIII.1936 r.: Artykuł J.Żydrunasa p .t. "Zlitewszczmy nasz kraj".Streszczenie:

Litwin jest z natury przywiązany do roli i niechętnie szuka zatrudnienia w handlu lub przemyśle. Są jednak jeszcze dwie dziedziny, gdzie ziemia litewska pozostaje w rękach nie Litwinów. Są to śródmieścia większych miast i miasteczek lit. oraz ziemie położone nad granicami państwa. O ile stan taki trwać będzie nadal, to śródmieścia pozostaną w rękach obcych. Fakt ten utrudnia niezwykle handel rozwój litewskiego, gdyż Litwini nie mogą na dogodnych warunkach wynająć lokalu w śródmieściu. Litwini powinni więc wyzyskać obecną konjunkturę i troszczyć is o nabycie nieruchomości w śródmieściach. Podobnież Litwini powinni się osiedlać w miejscowościach pogranicznych, gdyż niema nic niebezpieczniejszego dla państwa, jak posiadanie na pograniczu miejscowości zamieszkałych przez ludność innej narodowości. /C-33/.

8/. "L.AIDAS" O PRZYSZŁYM SEJMIE. "L.Aidas" Nr.374 z 28. VII.1936 r. Artykuł p.t. "Przed zebraniem się przyszłego Sejmu." Streszczenie:

Nowy Sejm będzie znacznie się różnił od dawnych. Będzie to przedewszystkiem przedstawicielstwo narodu, a nie partyj. W zwołanym Sejmie nie będzie już kłótni i połajanek, gdyż posłowie są wybierani przez cały naród, a nie przez pojedyńcze partje. Nie będą oni związani żadnemi zobowiązaniami partyjnemi. Łatwo im też będzie znaleść wspólny język. Nowoobranemu Sejmowi nie będzie potrzebna też długa procedura komisyj dla rozważania ustaw. i uzgadniania poglądów partyjnych, jak to było dawniej. Nowy statut sejmu musi odpowiadać duchowi nowego przedstawicielstwa narodowego. Chodzi o to, by nowy sejm potrafił pracować prędzej i zgodniej niż poprzednie sejmy. Należy powitać nowy sejm z należnem mu zaufaniem i szacunkiem. Będzie on bowiem symbolem jedności narodu, przyczyni się do scementowania wewnętrznego narodu, wzmocni jego odporność przed szkodliwemi wpływami obcemi, a tem samem wzmocni podstawy niepodległości i odrębności Litwy. /C-3/.

Kronika.

9/. LICZBA NOWYCH SŁUCHACZY W WYŻSZYCH UCZELNIACH. "L.Żinios" z 29. VIII.1936 r.: Do kancelarji uniwersytetu wpłynęło 160 podań nowych studentów o przyjęcie i 75 dawnych słuchaczy. Do Instytutu Pedagogicznego złożono 130 podań. Wielu maturzystów zamierza wstąpić do Instytutu Handlowego w Kłajpedzie. /C-17/.

10/. DOKOŁA OTWARCIA SEJMU. "Sekmadienis" z 30.VIII.36 r.: W nowym Sejmie nie będzie stałych komisyj dla rozpatrywania różnych spraw, jak to było dawniej. Za każdym razem gdy wyniknie potrzeba komisja będzie wyznaczana ad hoc. Do pierwszych prac sejmu będzie należała sprawa wynagrodzenia członków sejmu. Członkowie niezajmujący stanowisk w urzędach państwowych, mają utrzymywać po 900 litów miesięcznie. Członkowie zaś mający posady w urzędach państwowych- będą pobierali za pracę w Sejmie wynagrodzenie jak za obowiązki drugorzędne . /C-3/.

11 /. ARESZTY WŚRÓD KOMUNISTÓW. "L.Żinios" z 28.VIII.36: 26 sierpnia dokonano w Kownie rewizyj u kilku komunistów, przyczem kilku aresztowano. /C-9/.

12/. PONOWNA REJESTRACJA TOWARZYSTW. "L.Żinios" z 27.VIII.1936 r.: W M-stwie Spr.Wewn. zarejestrowano ponownie ponad 230 towarzystw. /C-20/.

13/. ZMIANY PERSONALNE W POLICJI. "L.Żin." z 27.VIII. 1936 r. : Naczelnik policji w Wiłkomierzu Maczynskis przeniesiony został do Koszedar, zaś naczelnik polcji w Koszedarach Lewickis do Wiłkomierza. /C-14/.P.

14/. SUBSYDJA DLA LEKARZY. "L.Żinios" z 27.VIII.36 r.: Rząd wyznaczył subsydja dla 23 lekarzy, którzy osiedlą się w okolicach wskazanych przez M-stwo Spr.Wewnętrznych. Część stanowisk została już obsadzona./C-21/.

15/. OTWARCIE AKADEMJI WETERYNARJI. "L.Żinios" z 28. VIII.1936 r.: Zatwierdzony został przez Prezydenta Państwa statut akademji weterynarji w Kownie. Akademja zostanie otwarta w bieżącym roku szkolnym. Nauka w akademji będzie trwała pięć lat. /C-21/.

16/. NOWE PRZEPISY DO USTAWY O TOWARZYSTWACH. "L.Żin." z 28.VIII.1936 r.: M,stwo Spr.Wewn. opracowało nowy projekt ustawy o przepisach do ustawy o organizacjach i towarzystwach. Projekt został przesłany do Rady Państwa. /C-20/.

17/. NOWA USTAWA PASZPORTOWA. "L.Žinios" z 28.VIII. 1936 r. : Nowa ustawa paszportowa zostanie uchwalona przez Sejm, który się zbierze 1 września. Projekt ustawy został rozpatrzony przez Gabinet Ministrów i Radę Państwa, lecz nie został jeszcze definitywnie przyjęty. Projekt ustawy o uzyskaniu obywatelstwa zostanie również przesłany do Sejmu. /C-1/1/.

18/. UŁASKAWIENIE 6-CIU ROLNIKÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ W ZAMIESZKACH SUWALSKICH. "L.Žinios" z 28. VIII.1936 r.: Aktem Prezydenta Państwa darowano kary 6 rolnikom suwalskim, którzy byli osądzeni w związku z zamieszkami w Suwalszczyźnie.Rolnicy ci składali podania o ułaskawienie. /C-4/3/.

19/. DYMISJA GUBERNATORA KŁAJPEDZKIEGO KURKAUSKASA. Prasa ryska z 31.VIII.1936 r.: Z miarodajnych źródeł donoszą, że w najbliższych dniach gubernator kłajpedzki Kurkauskas opuści swe stanowisko. Gubernatorem kłajpedzkim zostanie mianowany starszy rejent Kubilus, członek centralnego komitetu Związku Tautininków. /C-16/. P.

20/. UŁASKAWIENIE 4 HITLEROWCÓW. "L.Žinios" z 28.VIII. 1936 r.: Aktem Prezydenta Republiki zostali ułaskawieni 4 skazani w związku z procesem hitlerowckim więźniowie: były inspektor szkolny dyrektorjatu kłajpedzkiego Kurmis, Peterait, Lutz i Tabaszus. W swoim czasie zostali oni skazani na trzy lata ciężkiego więzienia. /C-16/. P.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

21/. DOMAGANIE SIĘ RÓWNYCH PRAW DLA JĘZYKA NIEMIECKIEGO W INSTYTUCJACH KŁAJPEDZKICH. "L.Naujienos" z 26.VIII.1936 r.: W tych dniach prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego Baldžius odwiedził Gubernatora Kurkauskasa i w imieniu Dyrektorjatu wyraził życzenie, by w centralnych instytucjach kłajpedzkich wprowadzono obok języka litewskiego równolegle język niemiecki. Baldžius chce, ażeby we wszystkich instytucjach centralnych, jak poczta,koleje i t.d. język niemiecki był równouprawniony z litewskim. Dopiero wtedy statut kłajpedzki, według Baldžiusa, byłby wykonany w zupełności .

"L.Naujenos" atakują ostro to wystąpienie, zaznaczając, że Niemcy chcą i w instytucjach centralnych prowadzić akcję niemczenia Kraju Kłajpedzkiego. /C-1/.P.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

22/. "VILN.ŽODIS" O SYTUACJI LITWINÓW WILEŃSKICH. "Viln.Žodis" Nr.32 z 31.VIII.1936 r. Artykuł pt. "Każdy kij ma dwa końce".Streszczenie:

Coraz to nowe oddziały , czytelnie, spółki rolnicze przestają istnieć. Pisma lit. wprowadziły nawet specjalny dział kroniki p.t. "Zamknięte" "Zawieszone". Dział ten wciąż jest pełen bolesnych dla Litwinów wiadomości. W niektórych miejscowościach już niemal nie zostało żadnych organizacyj lit. Tak np. w gminie gierwiackiej, gdzie w każdej niemal wiosce działały 2-3 lit. organizacje, dziś już bodaj niema ani jednej. Litwini się smucą, lecz za to niektórzy Polacy, zwłaszcza tak zwana inteligencja wiejska: urzędnicy, księża, nauczyciele, obszarnicy cieszą się i zacierają ręce, twierdząc, że przyszedł kres lit. agitacji / a w duszy myślą: i litewskości/.

Litewska praca kulturalna poza swem bezpośredniem zadaniem, polegającem na zagrodzeniu drogi wynarodowieniu Litwinów, miała również zadanie pośrednie, a mianowicie wychowywała oświeconych kulturalnych obywateli dla państwa. W ciągu 16-18 lat od zakończenia wojny z tej misjonarskiej pracy wyrósł wielki gmach oświaty i kultury Litwinów. W każdej niemal wsi szkoła, czytelnia, organizacja młodzieży. Obecnie organizacje litewskie są zamykane, zaś działacze oświatowi zmuszani do ustępowania z terenu pracy. Kto teraz zajmie ich miejsce? W gminie gierwiackiej próbuje się zakładać jakieś polskie organizacje ludowców. Jednak organizacje te nie będą tam miały powodzenia. Większość młodzieży litewskiej nie wstępuje do polskich organizacyj nie tylko z powodu nieznajmości języka, lecz z zasady, czując się litewską.

W litewskiej wsi może skutecznie działać tylko litewska organizacja. Ci przedstawiciele społeczeństwa polskiego, którzy spodziewają się korzyści dla Polskiego Państwa z likwidacji litewskiej roboty oświatowej, podcinają jedynie gałąź, na której sami siedzą. /H-2/3/.

K r o n i k a .

23/. KONFISKATA "VILNIAUS ŽODIS". "Viln.Žodis" z 27.VIII.1936 r.: Z rozporządzenia starosty grodzkiego w Wilnie skonfiskowany został "Viln.Žodis" Nr. 29 za artykuł p.t. "Pogłoski o reformie rolnej". /H-4/5/.

24/. PRZENIESIENIA KSIĘŻY. "Viln.Žodis" Nr27.VIII. 1936 r. : Proboszcz w Dziewienieszkach ks.Giedgowd przeniesiony został do Rotnicy, zaś proboszcz w Rotnicy ks.Januszewicz do Dziewieniszek. Ks.F.Niewiera przeniesiony został z Rzeszy do Porudomina. Nowowyświęcony ks.Panawas wyznaczony został na wikarego w Ejszyszkach wraz z ks.Tarasewiczem. Były wikary w Ejszyszkach ks.E.Basys wyznaczony został na kapelana gimnazjum lit. w Wilnie. /H-5/.

x

x x